

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

26. Declaratur ratio diversitatis phrasium quibus utitur Augustinus, opus bonum olim voluntati tribuendo, nunc gratiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT XXVI

Declaratur ratio diversitatis phrasium, quibus utitur Augustinus, opus bonum olim voluntati tribuendo, nunc gratia.

HINC jam igitur germana quoque ratio intelligitur cur Augustinus omnes pene phrasas, quibus de bonis operibus, & meritis, & perseverantia hominum & Angelorum loquitur, immutaverit, ita ut quaecumque ante lapsum naturae & voluntatis arbitrio tribuebat, post lapsum tribuat soli gratiae Dei, etiam exclusa subinde hominis voluntate. Sic enim non semel dicit, Angelos & primum hominem per liberum arbitrium steterisse, per illud perseverasse, & huiusmodi plura, quarum phrasium exempla fuse dedimus, cum de primo homine nobis esset disputatio. Opposita quoque phrasae exempla sunt creberrima. Nam hinc istud epistola ad Hilarium: *Quod hominibus, inquit Christus, impossibile est, Deo facile est: ostendens quando steterit, non fieri potentia hominis, sed Dei gratia.* Et in calce illius epistolae: *Perfectionem de qua Dominus locutus est, vehementer adamavi, non meis viribus, sed gratia ipsius adjuvante feci.* Et in epistola ad Vitalem: *Facereatur quando contra tentationes concupiscentiarum, illicitas dimittimus, quamvis & illic habeamus propriam voluntatem, non tamen ex illa, sed adiutorio Dei nostram prevenire victoriam.* Hinc est illud frequentissimum, quo iustitiam gratiae, hoc est, opus iustum quod ex Christi gratia proficitur, vocat iustitiam a non nostram sed Dei. Hinc alibi negat homines ad vitam aeternam operari voluntates suas: alibi proficitur, hominibus quibus gratia tribuitur, e non relinquunt voluntatem suam, ut in Dei adiutorio maneat si velint. Cuiusmodi phrasae passim obviae sunt. Quem loquendi & sentiendi modum ex Apostolo dicit, qui omnia ad gratiam Dei revocat, tum aliis locis passim quibus dicit, *Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum &c.* Et, *Non ego sed gratia Dei mecum.* Tum imprimis ubi dicit: *Non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei.* Nam propter illum potentem dominatum gratiae super voluntatem, quo fit ut ei non jam relinquatur voluntas sua, negat Augustinus, ut supra vidimus istam locutionem Apostolicam ita inverti posse, ut dicatur, non miserentis est Dei, sed volentis & currentis est hominis. Hac itaque loquendi diversitate, non hoc significatum Augustinus voluit, quod olim per solas liberi arbitrii vires Adam recte operari, & in iustitia stare potuisset, vel Angeli steterint: nec e contrario, nunc solam gratiam sine liberae voluntatis ad iunctione iustitiam operari, quorum utrumque Catholica fides destruit: sed hoc voluit, in primava hominis & Angelorum integritate sic liberum arbitrium bene egisse vel steterisse, ut quamvis non sine gratia hoc fieret, sine qua neutrum poterat, utrumque tamen liberae volun-

tati, non gratiae esse tribuendum, utpote cuius actio vel cessatio liberae voluntatis arbitrio relinqueretur. Nunc vice versa, quamvis opus bonum non sine voluntate nostra fiat, ut notanter profundèque Augustinus loquitur, quod tamen re ipsa fiat, non voluntati ascribendum esse, sed gratiae, utpote quae nunc, non olim, voluntati dominatur; non determinationem ad operandum, quemadmodum olim a voluntate praestolando, sed voluntati suaviter potentissimèque tribuendo. Nunc enim infirmam voluntatem gratia ad influendum operandumque rapit, tunc a forti & vegeta voluntate rapiebatur: quia tunc nullo concupiscentiali languore deorsum pressa, flecebat se velut plena sui domina quoqueversum videretur: nunc vero amisso isto indifferenti ad utrumlibet flexu, & in alterius partis dilectionem incurvata, propter inharentem visceribus suis terrenum amorem, quem funditus sibi ipsi extirpare non potest, ad singulos dilectionis caelestis impetus erigi debet, iuxta illud Apostolicum, *Deus operatur in vobis & velle ad Philip. 2. & perficere*, hoc est, & inchoatam & perfectam voluntatem. His ergo loquendi formulis, non voluntatis liberae cessationem vel interitum in operando, sed gratiae dominatum voluit Augustinus indicare, quod explicat, quando dicit: *Aguntur ut agant, non ut ipsi nihil agant.* Et quando dicit: *Gratia Dei sic laborat cum homine, ut quod non peccat, non volens neque currentis, sed miserentis sit Dei.* Et quando dicit: *Certum est nos velle cum volumus, sed ille facit ut velimus binum. de quo dictum est, Deus est qui operatur in vobis velle. Certum est nos facere cum facimus, sed ille facit ut faciamus, prebendo vires efficacissimas voluntati, qui dixit, faciam ut in iustificationibus meis ambuletis &c.* Haec & huiusmodi prorsus falsa sunt, de quacunque gratia potenciali, qua videlicet homini tribuatur operari posse si velit, sive Deus operationem secururam videat, sive non videat, sive Deus hoc velit, sive non velit. Semper enim cum tali gratia, non hoc fecit: r i est, quod gratia voluntate facit facere, sed quod voluntas gratiam facit facere. Nam istud gratiae genus, cum quo Deus voluntatem operaturam praevidet, pro sua naturali ad utrumlibet indifferentia istius naturae est, ut operatio & influxus gratiae ex impulsu voluntatis oriatur, non contra: quam naturam nunquam exuet, etiam si gratia talis ad sexcentos gradus augetur, nec unquam aliud quicquam tribuet voluntati, nisi posse si velit. Aliud longe potentius & alterius naturae adiutorium pollicit Apostolus, quando scribit Philippensibus: *Deus est qui operatur in vobis velle & perficere.* Nam ut optimè notat Augustinus, *Non ait, Deus est enim, qui operatur in vobis posse, tanquam ipsi accepta*

Lib. de Spir. & lit. cap. 9. & 12.

Philip. 2.

Lib. de Cor. & grat. c. 2. Lib de gestu Pelag. c. 15. Lib. de grat. & lib. arb. cap. 16.

Philip. 1.

Lib de grat. Christi. c. 4.

accepta scilicet volendi potestate per gratiam, iam velle & operari per seiplos habeant, nec in his duobus adiutorio eius indigeant: sed ait, Deus est enim qui operatur in vobis velle & perficere. Hoc est, Deus ita in vobis per gratiam operatur, ut non solum operetur in vobis volendi faciendique potestatem si voveritis, sed ut ipsam vobis volitionem operationemque largiatur. Nam ista sola est causa, cur iam & voluntas, & opus bonum, & meritum, & conversio voluntaris, & victoria tentationis sint, & vocentur ab Augustino, & Scripturis dona Dei, ut supra fuse declaravimus.

CAPVT XXVII.

Duobus scrupulis occurritur, quomodo nulla Christi gratia effectum careat: itemque cur Augustinus loquatur de sola gratia efficaci, non sufficiente.

Nec verò moveat quemquam quod A conflet, multos divinitus mente colustrari, imò verò & in ipsa voluntate motibus divinæ gratiæ percelli, qui tamen ab ejus interna suasionē & inclinatione dissentiant, ut propterea falsum puter gratiam in eo cui datur, semper operari effectum, ob quem datur. Considerandum est enim, multiplices esse divinæ gratiæ effectus, quemadmodum & voluntatis. Est enim velle perfectum, quod Augustinus posse vocat, est & imperfectum, quod velleitatem appellare solent: & hoc ipsum diversos gradus habet, donec ad ipsam primam tenuissimamque boni complacentiam veniatur. Hæc ergò primus est cælestis istius rosis effectus, quem ut minimum in omnibus operatur, quibus cum infundit Deus. Nam quemadmodum inundatio divinæ gratiæ, totam hominis voluntatem secum initar impetuosi cujusdam torrentis rapit, sic ut omnia humani cordis retinacula, quibus terrenis rebus irretitur, velut violenta quâdam tempestate dirumpat; ita lenis ille velut auræ tenuis afflatus, complacentiam quandam voluntatis tenuissimam, rei tam pulchræ, quæ simul obijcitur contemplanda, contemplatam suaviter imperrat, & celerrimè quasi furtim post se rapit. Hæc igitur gratia, quamvis nullo modo sufficiat, ut homo Dei mandatum operetur, ut Deum super omnia diligat, ut speret, ut oret, ut credat, ad hoc tamen facit aliquid, ut istarum vel alterius cujusdam cælestis rei liberas quasdam non voluntates, sed velleitates vel complacentias excitet, quas, nisi divinitus infundantur, obtinere humanâ potestate nemo potest. Non enim quævis gratia, ad quosvis effectus inferendos sufficit, ut quidam imaginati sunt, sed potestates operationū difficultati atque operandæ sunt. Rectissime igitur profundeque dixit Augustinus: *Qui novit quid est, quod ferri Christi. 13. debeat, & non facit, nondum à Deo didicit secundam gratiam sed secundum legem.* Nimirum nondum didicit secundum gratiâ id ipsum quod faciendum jubetur: quamvis aliquid aliud inferioris notæ secundum gratiam didicisse, nihil veret. Qui ergò scit Deum super omnia diligendum, spe ac fide colendum & similia, & nondum ita diligit, sperat & credit ut lex jubet, nondum illa ipsa quidem didicit secundum gratiam, sed tantummodo secundum legem: quamvis interim aliud quippiam quod prævium esse solet, ut verbi gratia, quod in Deo vel charitate ac fide ipsius sibi quoquo modo placeat, illosque actus quadam velleitate desideret, & similia secundum gratiam potuerit didicisse. Sic enim videmus plurimos qui necdum ab immunditiis carnis se continere possunt, vehementer tamen optare continentiam: cujusmodi vota divinæ gratiæ sunt munera, & majoris gratiæ provocativa, quamvis nullo modo veræ perfectæque continentiæ comparanda sint. Itaque optimè subjungit Augustinus. *Hoc modo (per gratiam) quisquis dicit, agit omnino QUICQUID AGENDUM DIDICERIT.* Nempe quia quicquid nondum agit, sed nondum agendum didicit, secundum gratiam, sed tantummodo secundum legem.

Respondebit fortassis aliquis, magis in Scholasticorum scriptis quam Augustini revolvendis exercitatus, hæc omnia quæ produximus, cum de gratia tantum efficaci tradidisse, nihil verò impedire, quin aliæ nonnullæ gratiæ per hominis voluntatem effectum careant.

Respondeo nihil verius dici posse, quam quod omnia quæ hæcenus protulimus, de gratia efficaci Augustinus dixerit atque intellexerit. Cujus rei causa est, quod nullam agnovit aliam actualem Christi gratiam, nec agnoscere potuerit, nisi regulas omnes fundaméntales quibus innixus naturâ gratiæ medicinalis tradidit & explicuit, vellet interimere. Nam ex quo primi hominis voluntas concupiscentiali aegritudine vitiosa atque debilitata est, non ei sufficit amplius, neque posteritati ejus illud adiutorium, cum quo habeat iustitiam si velit, sed opus est alto potentiore quo fiat ut velit & tantum velit, tantòque ardore diligit ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate Spiritus vincat. Nam, ut idem profundissimus Doctor eodem in loco radices veritatis istius detegendo dicit, si in tanta infirmitate vitæ hujus, hominibus relinquere

Lib. de grad. Christi. 13. debeat, & non facit, nondum à Deo didicit secundam gratiam sed secundum legem. Nimirum nondum didicit secundum gratiâ id ipsum quod faciendum jubetur: quamvis aliquid aliud inferioris notæ secundum gratiam didicisse, nihil veret. Qui ergò scit Deum super omnia diligendum, spe ac fide colendum & similia, & nondum ita diligit, sperat & credit ut lex jubet, nondum illa ipsa quidem didicit secundum gratiam, sed tantummodo secundum legem: quamvis interim aliud quippiam quod prævium esse solet, ut verbi gratia, quod in Deo vel charitate ac fide ipsius sibi quoquo modo placeat, illosque actus quadam velleitate desideret, & similia secundum gratiam potuerit didicisse. Sic enim videmus plurimos qui necdum ab immunditiis carnis se continere possunt, vehementer tamen optare continentiam: cujusmodi vota divinæ gratiæ sunt munera, & majoris gratiæ provocativa, quamvis nullo modo veræ perfectæque continentiæ comparanda sint. Itaque optimè subjungit Augustinus. *Hoc modo (per gratiam) quisquis dicit, agit omnino QUICQUID AGENDUM DIDICERIT.* Nempe quia quicquid nondum agit, sed nondum agendum didicit, secundum gratiam, sed tantummodo secundum legem.